

4. 12. ETAPY NA CESTE LÁSKY

Cieľ: poukázať na jednotlivé etapy vývoja vzťahu. Na ich dôležitosť a riziká.

Božie slovo

"Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, zo všetkých svojich síl a z celej svojej mysle a svojho blízneho ako seba samého!" (Lk 10,27)

„Šimon, Šimon, hľa, satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu. Ale ja som prosil za teba, aby neochabla tvoja viera. A ty, až sa raz obrátiš, posilňuj svojich bratov.“ On mu povedal: „Pane, hotový som ísť s tebou do väzenia i na smrť.“ Ale Ježiš povedal: „Hovorím ti, Peter, dnes nezaspieva kohút, kým tri razy nezaprieš, že ma poznáš.“ (Lk 22,31-34)

„Keď sa najedli, Ježiš sa opýtal Šimona Petra: „Šimon, syn Jánov, miluješ ma väčšmi ako títo?“ Odpovedal mu: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje baránky.“ Opýtal sa ho aj druhý raz: „Šimon, syn Jánov, miluješ ma?“ On mu odpovedal: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje ovce!“ Pýtal sa ho tretí raz: „Šimon, syn Jánov, máš ma rad.“ Petra zarmútilo, že sa ho tretí raz spýtal: „Máš ma rád?“ a povedal mu: „Pane, ty vieš všetko ty dobre vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje ovce!“ (Jn 20,15-18)

„Ktorýsi farizej ho pozval, aby s ním jedol. On vošiel do farizejovho domu a sadol si k stolu. V meste bola istá žena, hriešnica. Keď sa dozvedela, že je hosťom vo farizejovom dome, priniesla alabastrovú nádobu s voňavým olejom, s plačom pristúpila zozadu k jeho nohám, začala mu slzami máčať nohy a utierala mu ich svojimi vlasmi, bozkávala mu ich a natierala voňavým olejom. Keď to videl farizej, ktorý ho pozval, povedal si v duchu: „Keby tento bol prorokom, vedel by, kto a aká je to žena, čo sa ho dotýka, že je to hriešnica.“ Ježiš mu vrazil: „Šimon, mám ti niečo povedať.“ On odvetil: „Povedz, Učiteľ!“ „Istý veriteľ mal dvoch dlžníkov. Jeden dlhoval päťsto denárov, druhý päťdesiat. Keďže nemali skadiaľ dlžobu splatiť, odpustil ju obidvom. Ktorý z nich ho bude mať radšej?“ Šimon odpovedal: „Myslím, že ten, ktorému viac odpustil.“ On mu povedal: „Správne usudzuješ.“ Potom sa obrátil k žene a Šimonovi povedal: „Vidíš túto ženu? Vošiel som do tvojho domu, a nedal si mi vodu na nohy. Ale ona slzami zmáčala moje nohy a svojimi vlasmi ich poutierala. Nepobozkal si ma. Ale ona odvtedy, ako som vošiel, neprestala mi nohy bozkávať. Hlavu si mi olejom nepomazal. Ona mi voňavým olejom nohy natrela. Preto ti hovorím: Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje. Komu sa menej odpúšťa, menej miluje.“ A jej povedal: „Tvoje hriechy sú odpustené.“ Vtedy tí, čo s ním stolovali, začali si hovoriť: „Ktože je to, že aj hriechy odpúšťa?“ On však povedal žene: „Tvoja viera ťa zachránila. Chod' v pokoji!“ (Lk 7,36-50)

Podnety na prehĺbenie témy

- krásny celoživotný vzťah nie je výsledkom náhodného vzniku, ale postupného budovania
- zdôrazniť rozmer priateľstva, ako nezáväzného obdobia, kde sa majú mladí ľudia spoznávať, dozrievať, ale nedávať si záväzky
- priblížiť oblasti, v ktorých potrebuje človek dozrievať, aby mohol vstúpiť do vzťahu – ľudská zrelosť, citová zrelosť, sociálna zrelosť. (snúbenecká príprava, 1. téma: str. 15)
- rozlišovať medzi zaľúbenosťou, zamilovanosťou a láskou, medzi milujem sa a milujem ťa
- tri základné podoby lásky – **láska keď** – láska sa dáva alebo prijíma na základe splnenia určitej požiadavky, ak to spravíš budem ťa mať rád; **láska pretože** – partnera milujem pre nejakú jeho vlastnosť. Dá sa na nej stavať, ale je tu riziko že partner sa zmení (autohavária). Je rozdiel, či je založená na výzore alebo na povahe a charaktere; **láska - milujem ťa** -

Podnety k spoločnému zdieľaniu v skupinke

prijal som ťa aj s tvojimi chybami. Tejto lásky sú schopné len zrelé osoby (zriedkavo sa zrelosť dostavuje pred 25. rokom života).

- na základe citátu Lk 22,31-34 poukázať na to, ako naša predstava o láske môže byť veľmi vzdialená od Božej predstavy. Peter si myslel, že už je zrelý na to, aby sa obetoval pre Krista, ale Kristus ho upozorňuje, že má ešte pred sebou dlhú cestu.
- kde sa najlepšie môžeš spoznať, v akých vzťahoch? Kde najlepšie môžeš spoznať druhého? (vo výlučných vzťahoch máme tendenciu hrať. Sami sebou sme v širšej partii.)
- aký je rozdiel medzi zamilovanosťou a láskou?
- aké vlastnosti má mať človek vstupujúci do vzťahov?
- „preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke a budú jedným telom.“ (Gn 2,24). Čo potrebuješ opustiť ty – aké správanie, očakávania, predstavy, pripútanosti k iným, ... aby si mohol nadviazať vzťah s inou osobou?
- čo môžeš urobiť pre to, aby si rástol v schopnosti milovať?
- čo ti môže na tejto ceste uškodiť?
- aké očakávania máš od chodenia spolu?
- ako si predstavuješ zrelý vzťah?
- čo znamená, že láska je založená na rozume a vôli? Láska nie je len cit.
- o ktorých témach je podľa teba potrebné rozprávať sa počas chodenia spolu?
- predčasné a nezrelé vzťahy
- preceňovanie fyzickej príťažlivosti

Modlitba

Pod tvoju ochranu sa utiekame, svätá Božia Rodička, neodvracaj zrak od našich prosieb, pomôž nám v núdzi a z každého nebezpečenstva nás vysloboď, ty Panna slávna a požehnaná. Amen.

Spomeň si, svätá Panna Mária, že nikdy nebolo počuť, žeby bol niekto opustený, kto sa utiekal pod tvoju ochranu, teba prosil o pomoc a žiadal o tvoje orodovanie. Povzbudený touto dôverou aj ja sa utiekam k tebe, Matka, Panna panien, k tebe prichádzam, pred tebou stojím ako úbohý a kajúci hriešnik. Matka večného Slova, neodmietni moje slová, ale ma milostivo vypočuj a vyslyš. Amen.

Aplikácia do života

- ak s niekým chodím, stanovím si nejaké hranice, ktoré ochránia náš vzťah (napr. ak ste spolu, stretávajú sa v spoločenstve ľudí. Keď si s priateľkou/lom v spoločnosti, netrúfneš si robiť to, čo by si sa odvážil/a robiť, keď si s ňou/ním sám.)
- rásť v láske sa dá nielen vo dvojici, ale v láske sa rastie hlavne v spoločenstve, partii kamarátov. Skúsím sa zamyslieť nad kvalitou mojich kamarátstiev a konkrétnym skutkom (ochota počúvať, obetavosť, pozornosť, nekomentovanie, neohováranie, vyhýbanie sa prezývкам) prehĺbim kvalitu týchto vzťahov.

Materiály k téme

J Evert, Teológia jej tela, teológia jeho tela
P. Hudák, Ďakujem, že si
P. Hudák, Prečo láska stroskotáva

J. Eldredge, Divoký v srdci
S. Eldredge, Očarujúca
T. Hargotová, Sexuálne (neo)slobodená mládež
M. Grossman, Bez ochrany
J. Luscoň, Zaľúbenému sa ľahšie žije
J. Luscoň, Kto je povolany, cíti sa milovaný
J. Luscoň, Tak to som ja
T. Lasconi, Tajomná reč tela

Inšpirácie k téme

Povolanie k manželstvu, predpoklady dobrého manželstva 1. Stretnutie Kurzu prípravy na manželstvo

Rozdiel: láska – zamilovanosť

Zamilovanosť prichádza skôr ako láska, objavuje sa v puberte vplyvom dospievania a hormonálnych zmien – pohlavné hormóny, hormón slasti femiletylamín – vyvoláva citové chvenie v období dospievania sa vytvára nad rámec a tak zvyšuje citlivosť. Do zamilovanosti sa vkladá veľké očakávanie - rozum ide bokom. Zamilovanosť vedie k tomu, že sa človek sústreďí len na jednu vec alebo osobu. Zamilovanosť možno zvyšovať, keď sme dráždení podnetmi – tvorí sa viac hormónov. Dráždenie môže spočívať v tom, že sa s osobou často stýkame, pozeráme na ňu, dotykáme sa jej. Chlapci sú citlivejší na zrakové podnety, dievčatá na dotyk. Podnety môžu viesť k tomu, že človek stratí hlavu a kontrolu sám nad sebou. Zamilovanosť ľahko sklízne do sexu. Zamilovanosť nie je láska. Pre zamilovanosť sa rúcajú rodiny. Keď som zamilovaný tak som centrum JA! Ja som zamilovaný, mne to robí dobre, je to určitý druh sebeckta. Zamilovanosť je slepá. Nič nevidím, nič nepočujem, nič ma nezaujíma, neším si prekážky, nedokonalosti, dúfam, že on/ona sa zmení.

Literatúra často považuje takúto romantickú lásku za pravú lásku. Hovorí - láska všetko vyrieši. V čase zamilovanosti je potrebné myslieť na to ako by to dopadlo keby sme žili spolu. Zamilovaný si idealizuje toho druhého.

Romantická láska nemôže byť na celý život, musí prerásť do lásky. Zamilovanosť je nutná etapa, ktorou má človek s opatrnosťou prejsť, je niečo nežné a krásne na čo sa spomína celý život, ale je to len začiatok, nie je to dôvod na manželstvo alebo trvalý vzťah. Môžem sa do niekoho zamilovať a po 10 týždňoch mi lezie na nervy. Na rozdiel láska je zároveň citom i činom rozumu a vôle je ovplyvnená úctou k druhému človekovi. Človek sa môže zamilovať do pekných vlasov do atletického tela, do toho aký je vtipný, ale ťažko s ním vydrží po celý život len kvôli tomu. Základom pravej lásky je úcta a schopnosť byť priateľom. Láska nie je len sympatia. Pravá láska sa dokáže vcítiť do toho druhého. „Mne dnes nie je dobre tak ty buď hladný“ je prejav zamilovanosti „tebe dnes nie je dobre, čo môžem pre teba urobiť?“ je prejav lásky. Zamilovanosť zamieňa prostriedok za cieľ. Ak mám partnera ako niekoho, kto ma uspokojuje tak to nie je láska ale zamilovanosť.

Naša predstava o manželstve

Napíšte vašu predstavu o manželstve. Ako chcem aby naše manželstvo vyzeralo po 20-tich rokoch. Skúste si uvedomiť, aké sú vaše očakávania od manželstva, od spoločného života, po čom túžite, čo chcete mať naplnené. Viete o tom komunikovať? Nie sú vaše túžby nereálne? Väčšinu našich túžob si ani neuvedomujeme. Túžba páčiť sa ľuďom, túžba aby ma milovali – často základná hybná sila. Prečo je to zlé?

Porovnajte a zhodnotte do akej miery sa prenikajú.

Aký je rozdiel medzi víziou a očakávaním?

Vízia – nie je moja, prijímam ju, objavujem ju. Presahuje ma. Nakoľko ma presahuje na toľko je od Boha. Spoznávam ju v modlitbe, v čítaní Písma, v čítaní života, trpezlivo pracujem na zrealizovaní. Realizovanie vízie ma pretvára. (vízia pôvodne Biblický pojem, neskôr prenesený do podnikania) Príklad: mám víziu úprimného vzťahu. Čo mi bráni v naplnení tejto vízie? Ako sa k tomu dopracovať?

Očakávanie – moja predstava, túžba nech to niekto naplní, považujem to za právo – musí to byť, inak nebudem šťastný, moje šťastie robím závislým od naplnenia tohto očakávania. Chcem to hneď. Príklad: očakávam, že budeš voči mne úprimný/á.

Príčiny mnohých rozpadov manželstiev spočívajú práve v nepochopení manželskej lásky. Nereálne očakávania od manželstva. Mohli by sme toto nesprávne pochopenie manželstva nazvať mýtom. Prvým takýmto mýtom je chápanie manželstva iba ako príjemného citu náklonnosti. Vtedy sa manželstvo rozpadne hneď vo chvíli, keď nastane prvá citová kríza. Falošné očakávania, nereálne a často protichodné predstavy o spoločnom živote sa zrúti, nastane citová vyprahnutosť a manželstvo už nemá žiadneho základu pre svoje jestvovanie. Ďalším takým mýtom možno označiť ako „právo na šťastie“. „Beriem si toho druhého preto, aby ma stále uspokojoval a stále budeme zamilovaní a šťastní.“ Je to spôsob nezrelej lásky, ktorá je schopná milovať len preto, že cíti potrebu toho druhého. Keď necíti takéto uspokojenie, hneď uvažuje o výmene partnera.

Ďalší taký mýtus sa týka úprimnosti: na jednej strane je to uzavretosť a neschopnosť komunikácie a neúprimnosť, na druhej strane je to tlačenie toho druhého k múru, takže mu nedá ani nadýchnuť sa. Dá sa prekonať iba schopnosťou vcítiť sa, necháním slobody a času tomu druhému, aby bol schopný stráviť niektoré veci, vzájomným taktom, citlivosťou a postojom slobodnej lásky.

Milovať seba samého v tom druhom je tiež istou formou mýtu. Muž alebo žena si vtedy vytvorí dokonalú predstavu svojho partnera a celá jeho alebo jej snaha spočíva v pretvorení toho druhého na svoj obraz. Je to istá forma egoizmu.

Božia vízia o manželstve:

V čo najhlbšej miere spojiť dva životy. „Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke a budú jedným telom“ (Gn 2,24). Dôležité je poradie – opustí, prilipne, jedno telo.

Posunúť sa od moje, tvoje, k naše: problém, úloha, peniaze, dom, čas, sloboda, názor... Nie bolí ma koleno, ale bolí nás koleno; Nie čakám bábätko, ale čakáme bábätko.

Štyri úrovne vzťahu:

- telesno-zmyslová - očarenosť telom, túžba uspokojiť svoje telesné potreby, riziko egoizmu
- citovo-psychologická – citové reakcie, emócie, túžba po blízkosti, objatie, riziko idealizovania si toho druhého.
- duchovno-personálna – obdiv jedinečnosti a neopakovateľnosti osoby, radosť z dávania sa, riziko hľadania čistej anjelskej lásky.
- duchovno-náboženská – prítomnosť Boha a jeho lásky v druhej osobe, túžba po nadprirodzenom šťastí, riziko vnucovania zbožnosti.

Stupne vzťahu medzi mužom a ženou

- Zaľúbenosť: čisto pudová, biologická náklonnosť muža k žene. Nie je výlučne viazaná na osobu. Prejavuje sa pri flirtovaní, v prostitúcii a pod.
- Zamilovanosť: emotívny vzťah. Vyznačuje sa
- výlučnosť: je len k jednému mužovi/žene;
- sebeckosť: túžba vlastniť toho druhého, pretože napĺňa moje túžby a potreby;
- absencia rozumu: je nelogická, čisto citová - „Láska je slepá...“
- časová ohraničenosť: netrvá večne, ale čoskoro pomínie;

- izolovanosť: sami si postačia, nepotrebujem iných, my sa máme radi a to stačí.

Láska: vzťah celej bytosti človeka, prioritne ale rozumu a vôle. „Priateľská láska.“ Vyznačuje sa:

- darovaním sa: láska = darovať sa druhému, úsilie urobiť ho šťastným;
- podieľa sa na nej celá osobnosť človeka: hlavne rozum a vôľa;
- je nezávislá na citoch;
- má spoločný základ (cieľ);

Katolícke manželstvo je koncipované práve na základe lásky - na rozdiel od profánneho manželstva, stavaného častokrát na zamilovanosti:

Manželský súhlas je úkon vôle, ktorým sa muž a žena neodvolateľnou zmluvou navzájom odovzdávajú a prijímajú, aby ustanovili manželstvo. (Kán. 1057 - § 2.)

Manželská láska ako úplné darovanie sa bez nároku na odmenu a bez nároku na odvolanie - nie je teda obchodom. Je síce pravda, že v skutočnom manželstve je láska obojstranná, ale manželská láska - ak je skutočná - dokáže fungovať aj jednostranne: dokáže dať všetko a nič nepýtať naspäť! Ako je možné milovať takouto nadľudskou láskou?

Ako sa vlastne rodí manželská láska?

Začína vznikáť až po manželstve:

svojou podstatou je to totiž úplné a nevratné sebadarovanie sa druhému človeku. Toto sebadarovanie nie je nikdy nevratné, kým nie je spečatené záväzkom, ktorý je verejne a slávnostne formou zmluvy vyjadrený manželským sľubom a zmluvou. Mimo tohto rámca - aj keď je najúprimnejšie - nie je nutne nevratné a obsahuje v sebe stále možnosť rozchodu, zobrať daru naspäť. Preto iný zväzok nikdy nedosiahne úroveň autentickej lásky a teda ani nevytvára zväzok skutočnej lásky!

Aká je vlastnosť daru: je zadarmo; darca nemá viac právo nad darom; dar je nevymáhateľný; dar ma niečo stojí;

Preto napr. aj Boží vzťah lásky k ľuďom je vyjadrený Zmluvou!

Osobné predpoklady lásky:

Sebadisciplína: schopnosť odložiť príjemné v prospech rozumného a potrebného;

Zodpovednosť: schopnosť prijať zodpovednosť za svoj život, ale aj za život toho, koho milujem, schopnosť prijať zodpovednosť aj za stav mojej vlastnej lásky k tomu druhému;

Vernosť realite: prispôbovať „mapu mysle“ reálnej situácii;

Spoločný cieľ: „Láska neznamena hľadieť jeden na druhého, ale hľadieť spolu jedným smerom“ (Antoine de Saint

- Exupéry). Týmto spoločným cieľom a základom manželskej lásky je Ježiš Kristus.

Oslobodiť sa od všetkého: byť slobodný od svojich predstáv a očakávaní. Vyprázdniť sa, aby sme tak dokázali vzájomne prijať novú realitu, ktorá sa zrodí v spoločenstve manželstva!

Zraniteľnosť: otvorenosť pred tým druhým.

Prázdnotu, ktorá je bránou ku komunite, môžeme definovať nasledovne:

„Prázdnota je otvorenosť niečomu inému“ - či už je to myšlienka, názor, cudzí človek, Boh, čokoľvek.

V tom okamihu sa ale pred nami objavuje znepokojujúca otázka:

Čo ak je ten druhý nebezpečný? Čo ak je nová myšlienka zlá, názor nesprávny, cudzinec zlodej a vrah, čo ak Hlas „odtiaľ“ je mámením Zla? Odpoveď znie: „Možno!“ A z tohoto dôvodu otvorenosť vždy znamená zraniteľnosť. Nie je možné otvoriť pancierový poklop

tanku a vyjsť von bez toho, aby sme riskovali, že nás ten druhý zastrelí - ak ale zostaneme uzavretí v tanku, zostaneme sami a nikdy neprežijeme teplo ľudského objatia!

Čo sa stane, ak sa otvoríme cudziemu človeku? Ak vodca odhalí svoje vnútro svojim chlapcom a otvorene povie: „Vedím už tridsať rokov skautský oddiel, ale nikdy som ešte nedokázal uloviť bobríka hladu, mám veľmi slabú vôľu?“ Alebo: „Som unavený. Nevládzem to už ďalej dokončiť. Prosím ťa, pomôžeš mi?“ Vyžaduje to prinajmenšom trošku dôvery v to, že ten druhý naše otvorenie sa nezneužije. Skutočne, podobné otvorenie sa pôsobí takmer vždy odzbrojujúcim spôsobom. Spravidla aj on pootvorí trochu svoje vnútro: krok ku zrodeniu komunity, k nadviazaniu skutočne ľudských vzťahov! Prípad otvorenia sa medzi rodičmi – ako sa cítia ostatné, keď majú medzi sebou mamičku ktorá sa chváli ako všetko zvláda a ako sa cítia, keď majú niekoho kto sa prizná, že občas utečú nervy a dá dieťaťu po zadočku...

Možno to ale zneužije: ohovorí, vysmeje, kruto zraní... je to riziko otvorenia sa.

Čo sa stane, ak sa neotvoríme? Ak budeme hrať frajerov a tváriť sa, že sme nezraniteľní, že vieme ako na to, všetko máme pod kontrolou a nič okolo nás „žily netrhá“? Výsledkom bude, že aj tí ostatní okolo nás sa zaštitia rovnakým psychologickým štítom, budú tiež hrať frajerov a naše vzťahy s nimi zostanú na úrovni dvoch prázdnych barelov, narážajúcich vo vetre jeden o druhý...

Ak chceme komunitu - ak vôbec chceme zažiť plné medzilľudské vzťahy - nezostáva nám iné, než sa otvoriť, i za cenu zraniteľnosti a riskovania. Bez odvahy riskovať sa nám to nikdy nepodarí (ako nakoniec vo veľkej väčšine cenných vecí na tomto svete!).

Za účelom minimalizácie tohto rizika sa musíme neustále učiť a cvičiť si dôvtip v tom, aby sme vedeli odhadnúť, ku komu sa máme chovať zraniteľne a ku komu nie, kedy a ako a do akej miery.

Najťažšia forma zraniteľnosti je tá, pri ktorej odhaľujeme svoje vlastné nedostatky, hriechy, choroby (Ján Pavol II. a jeho zomieranie)... v ktorej odhaľujeme svoje vlastné zranenia. Priznanie skutočnosti, že sami sme v hĺbke svojho bytia malí, zlomení, slabí a neúspešní, veľmi nedokonalí - žiadni nezraniteľní frajeri, žiadni supermani! Práve toto odhalenie je tou skutočnou zraniteľnosťou, v ktorej sa odhaľuje naše vlastné vnútro! A práve táto zraniteľnosť vedie ku komunite:

Komunitu nájdeme iba medzi nedokonalými, medzi tými, ktorí sa brodia v problémoch a ťažkostiach a ktorí potrebujú pomoc! (porov. „Komunita vzniká vždy ako reakcia na problém.“)

Najväčší dar, ktorý môžeme druhému darovať, je práve naša zraniteľnosť. Ako vodcovia to majme na pamäti!

Zraniteľnosť v sebe prináša ešte jedno riziko a jedno rozhodnutie: byť zraniteľný aj jednostranne a nečakať, kým ten druhý začne podnikať podobné kroky - inak by sme mohli čakať večne!

Etapy vývoja komunity v manželstve

- Zamilovanosť (=pseudokomunita): v tejto fáze partneri navzájom úplne ignorujú rozdiely a prípadné problémy s tým, že „to sa vyrieši“. Známe „ružové týždne“. Vo svojej podstate veľmi sebecký stav túžby „vlastniť“ toho druhého.

- Vytriezvenie (=chaos): spravidla až po svadbe. Problémy vyjdú na povrch. Snaha zbaviť sa ich, či potlačiť. Vzájomný boj a presadzovanie seba.

Pokušenie organizovať: manželia si podelia kompetencie a sféry vplyvu.

Pokušenie rozpadu: „Už to nie je ono, je to definitívne preč!“ Rozvod.

Pokušenie návratu do pseudokomunity (zaľúbenosti): spravidla vo forme „milencov“ a „mileniiek“.

- Prázdnota: počúvanie, snaha pochopiť toho druhého, odpútanie sa od egoistického zamerania na seba a nasmerovanie pohľadu na druhého. Akceptovanie rozdielností.

- Manželská láska (=komunita): Prijatie toho druhého takého, aký je. Vzájomné zdieľanie. Zraniteľnosť. Láska ako darovanie sa a obeta. Splynutie v rozdielnosti.

Manželstvo – vybudovať čosi nové spoločné

Do manželstva vstupujú dva svety – každý z partnerov si nesie do manželstva svet, v ktorom vyrastal. Dôležité je neurobiť z manželstva manželstvo na obraz toho sveta, v ktorom každý vyrastal, v ktorom sa cíti bezpečne. Treba sa prispôbiť druhému, ale nie príliš! Treba spoločne vytvoriť niečo nové.